

INTERVJU

Alpinizem je vedno tudi raziskovanje

Pogovor z Markom Prezljem

✍ Vladimir Habjan

A high-altitude mountain landscape, likely on Mount Everest, showing snow-covered peaks and rocky terrain. The sky is blue with some clouds. The foreground shows a snow-covered slope with some rocky outcrops.

Makalu z vrha Mera Peaka, kjer smo opravili začetno aklimatizacijo. Naravnost na vrh vodi francoski raz, levo od raza je zahodna stena, desno pa južna stena, kjer poteka slovenska smer iz leta 1975. FOTO: MARKO PREZELJ

Marko Prezelj se je letos vrnil z odprave, ki je poskušala preplezati zahodno steno Makaluja, enega trenutno *top* himalajskih ciljev. To je bila iztočnica za pogovor z njim, v katerem pa je Mark, kot ga radi kličemo na odseku, nanizal še celo vrsto zanimivih misli. Mark se bliža tridesetletnici svoje alpinistične aktivnosti (2012). Od lani ni več zaposlen v slovenski vojski, ker je dopolnil 45 let, čeprav še ima status vrhunskega športnika.

V malem šotorčku za bivak sva s Stevom vsak večer in vsako jutro nekaj ur talila sneg za pijačo in jedačo. To opravilo terja veliko več energije, kot se zdi opazovalcu, ki se zanima predvsem za tehnične podrobnosti vzpona. Vzpone na visoke gore brez dvoma zaznamujejo tudi bivaki, ki pogosto odločilno vplivajo na končni "rezultat". FOTO: MARKO PREZELJ

Kot sam pravi, se mu tak način varčevanja zdi od države in vojske mačehovski, saj bi lahko našli rezerve tudi kje drugje. Ta sprememba mu je precej spremenila življenjski ritem, zdaj se v večji meri kot prej z veseljem posveča preživetju. Vendar če so ga odpisali drugi, sam sebe še ni, saj ima pred seboj še vedno zahtevne izzive.

Leta 2012 imaš torej 30-letnico alpinistične dejavnosti. Boš kaj "praznoval"?

Podobno kot pred leti nameravam narediti predstavitev resnega alpinizma s slikovno digitalno manipulacijo.

Nikjer nisem zasledil, kako si sploh začel s plezanjem ...

V hribe sem začel hoditi z očetom in mamo, kasneje le še z očetom, potem pa sem poiskal plezalsko družbo. Plezanje me je potegnilo, bil je prvinski vzgib iz radovednosti, nič drugega.

Junija si se vrnil z odprave na Makalu. Vrha žal že drugič niste dosegli. Po čem ocenjuješ, ali je bila odprava uspešna ali ne?

Po tem, koliko sem se zares potrudil, koliko sem vložil v projekt. Če sem z razmerjem med vložkom in rezultatom zadovoljen, potem se mi zdi uspešna. Ta je bila v tem smislu taka. Bil sem dobro pripravljen, več pa ne bi mogel iztržiti. Pogoji so pač bili, kakršni so bili.

Se je težko obrniti oziroma sprejeti odločitev, da je odprava končana?

Je, a ne vedno. Prekinitev odprave na Mašerbrum ni bila travmatična, ker smo ves čas tvegali. Tu pa je bilo neprijetno, zato ker sem vedel, da to steno lahko preplezam. Vse je kazalo, da ne bova vstopila, kamenje je padalo in bilo je slabo vreme. Kazalo je, da se bo vreme izboljšalo, midva bi potrebovala tri dni lepega vremena,

vendar se ni. Odločitev je bila potem kar težka, vendar je ne obžalujem. Slabo vreme te upočasni tehnično, pa še psihično te tlači. Za to steno moraš biti *našpičen!*

Plezal si skorajda po vsem svetu. Kako si izbiral cilje? Kaj vse vpliva na odločitev?

Zelo različno. Včasih nisem točno vedel, kaj konkretno me zanima. Zdaj me pritegne cilj, ki mora biti na nek način zanimiv: ali je lepa oblika, lepa linija, neznan teren. Makalu je klasična piramidna gora s strmo steno. Zame je alpinizem še vedno nekaj raziskovanja, ne gre samo za to, da bi nekaj preplezal. Večkrat zapored iti na isti kraj me dolgočasi, potrebujem spremembe. Na tej osnovi tudi iščem cilje.

V zahodno steno Makaluja si se podal že drugič. Se boš še tretjič? Tudi na Šišo Pangmo si šel dvakrat, pa obakrat ostal brez vrha. Boš šel še tretjič? Kaj pa Mašerbrum?

Šel bi tudi na Mašerbrum, pa na Šišo Pangmo v južno steno. Dobro primerjavo si našel, ker na Šiši je bilo pa obratno, tam je bil prvič povratek bolj travmatičen kot drugič, zato ker odločitve nisem sam sprejel. Po 14 dneh je Tone¹ rekel, da je odprave konec, jaz pa sem komaj prišel k sebi. Ker so štirje dosegli vrh, ni hotel več po nepotrebem tvegati, pa še Pavle² je bil pomrznjen. S te plati je bila odločitev razumljiva, ampak takrat sem bil razočaran. Bil sem močan, vendar možnosti, da bi se izkazal, nisem imel. Drugič na Šiši pa zaradi snega sploh nismo prišli v bazo pod južno steno, pač pa pod severno, tako da sem bil na isti gori, ampak z dveh različnih strani. Takrat smo kar precej preplezali. Ja, na Šišo še enkrat, ampak z juga. Za Makalu je

¹ Tone Škarja.

² Pavle Kozjek.

še prezgodaj. Ta trenutek, ko sem še malo utrujen od vsega, bi raje rekel, da ne. Mogoče bom čez dve, tri leta že drugače mislil ...

Imaš že ožji izbor bodočih ciljev?

Imam veliko idej, ki jih niti slučajno ne bom vseh uresničil. (*smeh*)

Boš povedal, katere, ali so še skrivnost?

Ni nobenih skrivnosti. Konkretni cilj, ki ga skušam že dlje časa uresničiti, je Rimo v indijski Himalaji. Tja bi zelo rad šel, vendar ima Indija to slabost, da so tam birokratski zapleti grozni. Tudi na Mašerbrum bi šel še enkrat, a z druge strani. Potem je v Pakistanu več šest- in sedemtisočakov, ki me zanimajo. Tudi v bivših ruskih republikah še nisem bil ...

Kaj najraje plezaš? So to dolge kombinirane smeri na visoke vrhove? Kaj ti najbolj odgovarja, kar se tehnike plezanja tiče?

Najbolj všeč so mi kombinirane smeri, da je čim bolj pestro, da se večkrat zamenjajo skala, led in sneg. Takega plezanja se zlepa ne naveličam, ker moraš biti ves čas pri stvari. Pri skalnem plezanju, npr. v El Capitanu, je sicer težko, ampak je ves čas podobno. Če bi izbiral med El Capom in kombinacijo, bi raje izbral slednje.

Torej ne moreš reči, da si bolj skalni ali ledni plezalec ...

Tako. Najbolj mi je všeč univerzalno plezanje. Rad tudi turno smučam, plezam v ledu, skratka, všeč mi je menjavanje letnih časov.

Po čem ti odprava ostane v spominu? Bi lahko katero od njih izločil?

To je težko reči, ker je vsaka nadgradnja prejšnje. Vsaka te malo sprovcira, da si naslednjič malo drugačen, boljši, da se korigiraš v tem smislu, da bolje plezaš ali se bolje odločaš. Gotovo so bile odprave, ki so intenzivneje usmerile tok mojega alpinizma, Kanč³ zagotovo, nobena pa ni bila taka, da bi rekel, da ni imela nobenega vpliva. Lotse Šar je bil strašen. Če me alpinizem ne bi res vlekel, bi takrat najbrž nehal plezati. V 62 dneh v bazi je bilo dva dni lepega vremena! Ko smo šli iz baze, se tudi obrnil nisem, da bi pogledal v steno. Čo Oju spet po svoje, pa Šiša ... če grem v bližnji čas, pa Čomolari. Ta je bil čisto drugačen, tudi super. Pa leto 2006 sploh, saj sem bil v desetih mesecih kar na treh odpravah. Ne morem torej nobene odprave izpostaviti in reči, da bi bila posebna. Od tistih treh "v paketu" me še danes glava boli ...

Nekje si napisal, da so na vsaki odpravi nepozabne zadeve. Kaj si mislil s tem?

Na vsaki odpravi si z nekaj ljudmi, s katerimi si deliš vse. To je tako, kot bi se za en mesec z njimi poročil. Dogaja se čuda stvari in jih težko pozabiš. Ko se srečamo, se jih spominjamo, vendar ima vsak drugačen spomin. To mi je zelo všeč, ta socialni del odprave, kako z ljudmi isto doživljaš različno, to je super.

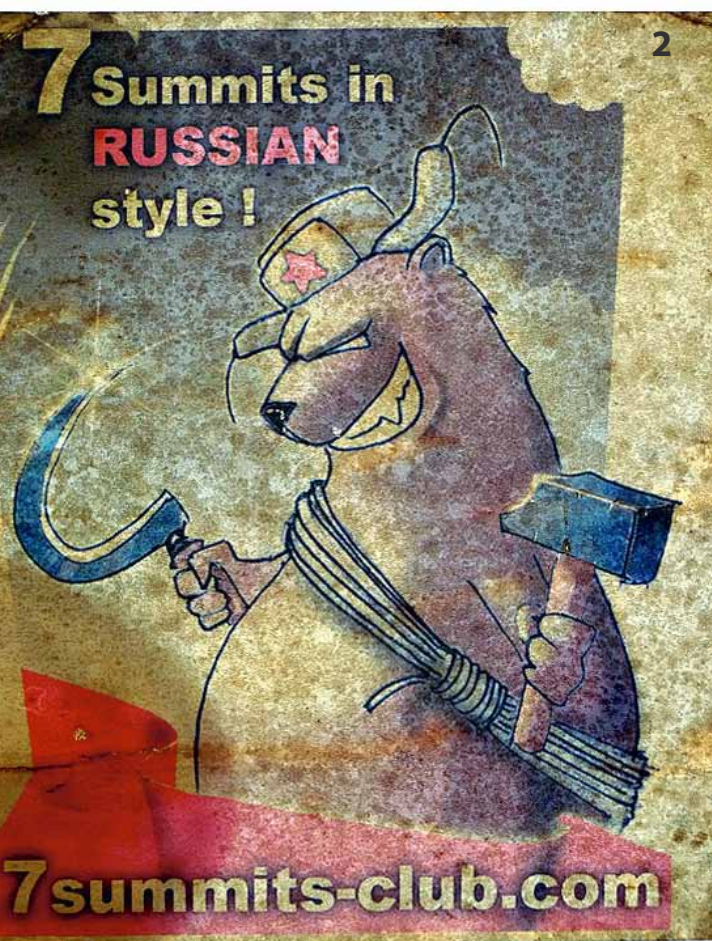
Katera stena je danes izziv?

Vse stene so izziv. (*smeh*)

³ Kangčendzenga, 1991.

Med cvetočimi grmi ob povratku iz baze smo se hitro reverzibilno aklimatizirali. FOTO: MARKO PREZELJ

To je dober stavek za naslov ...

Ampak podnaslov bi moral biti: Pomembno je, na kakšen način jih preplezaš! Z stena Makaluja je že preplezana, samo ne v alpskem stilu, torej izziv je način: čim bolj *fer* se stene lotiti. Ne vem, južna stena Lotse Šara prek najbolj strmega dela, recimo, to je noro za tak stil. Sodobni alpinizem, tudi slovenski, je na nek način žrtev števil in komercialnega pristopa. V nekem obdobju generacije, ki je bila sposobna plezati, zbiranje osemtisočakov ni več zanimalo. To je logično, saj je osemtisočak po normalni smeri lahko častitljiv osebni cilj, razvoj alpinizma se je pa usmeril drugam. Na svetovni ravni so osemtisočaki vedno bolj zanimivi za komercialne odprave. Plezali smo na primer na Gjačung Kang, ki je 48 metrov nižji kot 8000 metrov, pa še jezik si zlomiš, ko ga izgovoriš. Kako boš "prodal", da je to nekaj zahtevnega? No, k sreči si mora najprej vsak odgovoriti na vprašanje, zakaj bo to "prodajal".

Enkrat si zapisal, da si "začutil prvinski strah pred svojimi pohlepnimi željami". Se kdaj ustrašiš samega sebe? Se ti zdi to zdrav strah?

Pravzaprav me je še zdaj včasih malo strah. Pa to ni tisti strah, ko ti za hrbtom nekaj počti. To je takrat, ko čutiš tesnobo, ko imaš želje in ne veš natančno, ali bo ali ne bo, pa še preveč jih imaš. Jaz jih imam, pa ne gredo vse v ta časovni okvir, sploh zato, ker me zanima vse živo. Danes pa moraš plezanju posvetiti celo leto, če hočeš biti dober samo na enem področju. Za kombinatorca je to težko, zato me je svojih želja strah.

Plezanje z vlečenjem vreč ti ni nikoli odgovarjalo?

Mislim, da s takim stilom lahko prideš tako rekoč, kamor hočeš. Doug Scott je rekel, da če po *fiksni* splezaš na vrh osemtisočaka, nikoli nisi niti šel iz baze, kar je zelo res. Vsak, ki je šel kdaj v hribe in je "prerezal črto", ko ne moreš več nazaj, takrat ko bi rad, pozna občutek, ko se moraš sproti odločati, ko je vsak korak pomemben, ko v bistvu testiraš svoje odločitve, ali si spodoben iti naprej ali ne – miniatura življenja. Alpski stil je točno to, ekspedicijski pa posvečuje sredstva za dosego cilja. Tam se vse naredi za to, da je čim manj negotovosti, kar nima več realnega stika z osnovami alpinizma.

Fotografije na strani 20:

1: Druga aklimatizacija je bila namenjena privajanju na višino in na bivakiranje ter plezanju v manj ugodnih pogojih. V dveh dneh smo splezali na vrh (6682 m) na južnem grebenu Makaluja. Vzpon tehnično ni bil zahteven, spremljal pa nas je močan veter s sneženjem.

FOTO: MARKO PREZELJ

2: Ruski stil na nalepki v čajnici ob poti; v marsičem dobro ponazarja nasprotje alpskemu stilu. FOTO: MARKO PREZELJ

3: Med molilnimi "pripomočki" na aklimatizacijskem trekingu

FOTO: MARKO PREZELJ

4: Med povratkom v Kathmandu smo imeli precej dela, da smo vozila spravili prek blatnih odsekov. FOTO: MARKO PREZELJ

Se pa strinjaš, da so bile kolektivne odprave, kakršne je nekdanj organizirala PZS, za razvoj potrebne ...

Absolutno, ne le za razvoj slovenskega alpinizma, saj sedanjega alpskega stila brez ekspedicijskega obdobja ne bi bilo. Če rečem, da je to preživeto, to ne pomeni, da takrat ni bilo nič vredno. Vendar je šel čas naprej. Pri ekspedicijskem stilu je sporno tudi to, da odpravarji največkrat ne počistijo stene in ne poskrbijo za to, da je teren čim bolj tak, kakršen je bil ob njihovem prihodu.

Bi te zanimal *single push* vzpon na osemtisočak?

Načelno ja, vendar mislim, da gre za zdaj pri tem za manj zahtevne smeri ali pa zelo tvegaš, to pomeni, da greš brez počitka iz baze gor in nazaj. Na Aljaski se to da početi, ker je 24 ur svetlo, v Himalaji pa ni. Tam se ponoči v zahtevnem svetu težko hitro giblješ ali pa se izgubiš. Če boš izbral tako smer, kjer je večji del smeri enostaven, je pa čisto vseeno, če enkrat prespiš.

Je do potrebnih podatkov za nove vzpone težko priti?

Je, ja, ker je videti, kot da je informacij cel kup, ko pa začneš bolj resno iskati, spoznaš, da je veliko prazne slame. Največ je informacij za že obdelane cilje, ko pa iščeš kaj novejšega, pa jih ni veliko, tisto, kar je, pogosto ni uporabno. Ko smo šli na Čomolari, sem šele od Rogerja Payna, ki sem ga naključno srečal v Tokiu, dobil potrebne podatke, in sicer tako, da sem jih takoj naložil na ključek, ki smo ga kupili kar v bližnji trgovini. Cel kup ljudi podatke drži zase, sploh Angleži so znani po tem. Če gledaš na to z nacionalne plati, to niti ni slabo.

Si eden tistih, ki si je že kmalu začel iskati soplezalce iz tujine, kar v domačih alpinističnih krogih ni vedno naletelo na odobravanje ...

A je sploh kdaj?

... zadnja leta pa plezaš z mnogimi za celo generacijo mlajšimi alpinisti. Kako izbiraš soplezalce oziroma kaj se ti zdi pri tem pomembno?

Omenil sem že, da mi je socialna komponenta alpinizma pomembna. Težko bi rekel, da soplezalce izbiram kot neke zakonske partnerje. Tu je veliko intuicije in malo naključij. Tisti, s katerimi grem na odpravo, že morajo biti toliko preizkušeni, da se ne sekiram, da sem narobe izbral. S tujimi alpinisti sem začel plezati na taborih, ki so jih organizirali zunaj, kamor pridejo s celega sveta. Meni se je to zdelo zelo zanimivo, ker so prišli iz drugega kulturnega okolja, tudi jezikovnega, z drugačno tehniko, vse to je bilo izziv. Kar naenkrat sem spoznal, da Slovenci nismo nič slabši, pač pa v marsičem še boljši. Marsikdo tam je bil pomehkužen in to je bilo dobro za samopotrditev. Zdaj Slovenci sicer visoko kotiramo, takrat pa še ni bilo tako. Zato mi je bilo pomembno, da mi je človek, s katerim sem

plezal, *sedel*, tako kot se dva psa povohata in gresta skupaj po ulici.

Podobno sva pokala štose že z Radom,⁴ s katerim sva bila prva stalna soplezalca. Oba sva prihajala iz različnih okolij, a sva drug drugega spoštovala. On je bil s kmetov, jaz iz mesta, ampak sva oba to različnost cenila. Jaz sem hodil v srednjo šolo, on je že delal, kar je bilo spet super, ker je imel že avto, jaz pa ne. (*smeh*) Tudi pri plezanju sva bila različna, njemu so ležali previsi, ker je bil klen kmečki fant, kline je dobro zabijal, jaz sem pa imel rad *plate*, neko *muvanje*. (*smeh*) Tako sva se lepo dopolnjevala in oba v vseh pogledih napredovala, ne samo plezalsko. Podobno je bilo, ko sem si našel soplezalce iz drugih okolij, takoj sem nekaj pobral od njih, oni pa od mene. Takoj si bolj urejen v tem smislu, da se ne moreš na *štantu* pregovarjati, pač pa se moraš hitro zmeniti, tudi če s soplezalcem ne govorita istega jezika. To mi je bilo všeč in mi je še zdaj.

Se od mladih tudi ti kaj naučiš?

Seveda. Z mladimi je podobno. Zdaj v mladih vidim sebe 25 let nazaj, in kake neumnosti sem počel. Na Bagiratih kjer smo bili z Lukom in Rokom,⁵ je ves teden snežilo in sta bila motivacijsko na tleh. Jaz pa sem rekel, da bo že, čeprav tudi sam nisem bil čisto prepričan. (*smeh*) In potem smo preplezali en raztežaj, drugega in še tretjega. V zadnjem sta bila tudi onadva že sproščena. Če sta prej vse spraševala mene, sta se takrat bolj postavila zase in se mi že malo posmehovala (*smeh*), kar pa mi je bilo všeč, saj sta z mene vzela del bremena. Do zadnjega bivaka smo tovorili nerodno transportno vrečo in je bilo jasno, da smo z njo prepočasni. Razmišljal sem, kako si bomo razdelili tovor, ko je zjutraj Luka predstavil idejo, da bi jo kar vrgli čez steno. Nekaj mi je reklo, naj bom tiho. Rok se je hitro strinjal in res smo jo vrgli. Sam takrat te možnosti nisem videl, onadva pa sta mi jo pokazala in dokazala, da je bila izbira dobra. Hvaležen sem, da se lahko od mlajših učim tudi čisto tehnično plezalsko.

Tone Škarja je leta 1990 v PV napisal, da je Marko Prezelj "mlad, močan, natančen, priden, sposoben, zvest, ni suženj alpinizma. Ima ga le za igro, kar v resnici je."⁶ Je alpinizem res le igra?

Ja, mislim, da je. Mama mi še zdaj pravi: "Kdaj se boš ti zresnil?" Alpinizem je sicer resna reč, vendar če ga vzameš preveč resno, potem je treba tudi več vlagati v prepoznavnost, iz tega pa lahko nastane medijski alpinizem. Skratka, če sprejmeš, da je alpinizem resna stvar, moraš to potem "prodati" kot vsako resno stvar, to pa je težko, saj je hribovski trg majhen. (*smeh*)

Alpinizmu si posvetil vse življenje. V čem je zate največja vrednota alpinizma?

(*razmislek*) To, da sem spoznal sebe, v fizičnem in psihičnem smislu. To ne pomeni, da znam in zmorem vedno prav odreagirati, ker je spremenljivk preveč. Dal pa mi je cel kup prijateljev, vem, na koga se lahko zanesem. Ko sem gradil hišo, sem imel na gradbišču razne mojstre, ki jih ne moreš preizkusiti, saj vsi po malem blefirajo. Ne bi rad nobenega užalil, a v normalnem življenju se vsi malo pretvarjamo. V hribih, ko gre zares, se še sam pred sabo ne moreš in takrat tudi drugega lažje spoznaš. Tam tudi najmočnejši zacvilijo. Brez alpinizma bi težko živel.

Je zate alpinizem šport ali kaj več?

Ne bi rekel, da je več, je pa drugačen. (*razmislek*) Kdor se danes ne gre "športnega" alpinizma, bo težko kaj prepoznavnega dosegel, zato ker moraš trenirati, pa bolj športen odnos moraš imeti do vsega. Malo romantične igrivosti, ki sem jo prej omenil, moraš tudi ohraniti, mislim, da mora to imeti v sebi vsak športnik. Če ni malo razigran, bo težko dobro igral. V sak doživlja alpinizem po svoje. Sam potrebujem malo *zajebancije* in romantike. Ko npr. nekam prideš in se ti odpre lep pogled, pa rečeš uuuu in te videno res navduši, ne rečeš uuuu samo zato, ker vsi tako rečejo. (*smeh*)

Koliko je danes v alpinizmu še pomembna zgodba?

Je, seveda, samo to je lahko tudi zlorabljeno. V bistvu je zgodba tisto, kar ti po vzponu ostane. Tisto, kar sem jaz doživljal, je itak že zdavnaj pogorelo, če pa me ti sprašuješ, kako je bilo, ti pa lahko takoj povem eno zgodbo. Najbrž bo povedano blizu tistega, kar sem doživljal, če pa si ti to "po moje" razumel, je že druga stvar. Alpinizem je absolutno zgodba, čeprav nisem nikoli plezal s tem namenom. Če sem odkrit, kdaj pa kdaj se mi je že *fajn* zdelo, če sem se malo pohvalil, ko sem bil mlajši, ampak da bi samo zato šel v hribe, da bi zgodbe pravil, pa nikoli. Vedno je bolj mene zanimalo, kako bo.

Je od alpinizma tudi kakšna "korist"? Kaj lahko alpinizem dá družbi?

To je dobro vprašanje. (*Premislek*) Družbena "korist" alpinizma, sploh slovenskega, je v tem, da nudi prepoznavnost. Slovenski alpinizem v svetu visoko kotira in mislim, da marsikdo pozna Slovenijo zgolj zaradi tega.

Kaj pa druge zadeve, na primer kultura? In notranje bogatenje človeka?

Gotovo je alpinizem pustil za sabo cel kup umetniških sledi, ne le črt v stenah. To so knjige, filmi, kipi ... Razmeroma veliko alpinistov ima še neko drugo potrebo po izražanju. Če bi to vprašanje sprevrženo obrnil, bi se lahko vprašal, kakšna pa je družbena korist rokometa ali nogometa ... Če gledam sebe, pa je to neko sebično gledanje. Jaz sem bolj "bogat", družba pa lahko gleda moje fotografije. Nekdo drug bo napisal knjigo, da bodo

⁴ Rado Nadvešnik.

⁵ Luka Lindič in Rok Blagus.

⁶ Planinski vestnik, 1990, št. 1, str. 13.

Marko Prezelj v zahodni steni Makaluja. "Razmere za plezanje niso bile idealne, vendar sva dobro napredovala, ker se nisva ves čas varovala."
FOTO: STEVE HOUSE

dobili ljudje navdih. Mislim, da je tega v alpinizmu več kot v marsikaterem drugem športu, pa spet ne bi rad nikogar zapostavil. Je pa ta dejavnost prevečkrat podvržena senzacionalističnemu gledanju, da od tega nič ni. Še od marsičesa direktno nič ni, pa ljudje ne gledajo na to tako negativno.

Nekje si napisal, da na vrhu občutiš praznino ...⁷

To se mi je zgodilo večkrat. Če priplezaš na vrh naravnost iz težke stene, je občutek močnejši. Na Čo Oju, ko sva z Radom prišla na rob stene in potem še eno uro tavela in iskala vrh, ki je velik kot nogometno igrišče, pa je bilo drugače. Spet drugače je bilo na Kanču, ko je Andrej⁸ že bil na vrhu in sem mislil, da greva zato lahko dol. Vrh mi takrat ni bil pomemben, a če ne bi šel gor, bi bil kasneje slabe volje.

Leta 1996 so vaju z Andrejem Štremfljem krepko potolkli seraki in sta se izvlekla z veliko sreče. Si se kdaj vprašal, zakaj to počneš?

Veš, da sem se. Ne toliko zakaj, pač pa, ali je še vredno in ali je na koncu še "plus". To sem zasledil tudi v Škarjevi knjigi. Zakaj je on preživel, kdo drug pa ne? Tudi sam sem se že začel podobno spraševati. Ne bi se rad zapletal v kake religiozne razprave, pa vseeno se mi zdi, da je to en košček usode, mora biti.

⁷ Planinski vestnik, 1989, št. 2, str. 58.

⁸ Andrej Štremfelj.

Bi lahko potegnil vzporednice med obema zlatima cepinoma: težavnost smeri, okoliščine, oprema, zgodba ...?

Ne, ta primerjava ni možna.

Zakaj?

Na Kanč sem se priklopil ideji, ki jo je imel Andrej.⁹ On je bil tisti, ki si je to zamislil, jaz pa sem se mu pridružil. Po 15 letih na Čomolariju pa sem bil jaz tisti, ki je moral večino opraviti sam. Tega se ne da odmisлити. Zato so odprave tako zanimive, ker jih ne predstavlja samo vzpon, pač pa je to še skupek opravil prej in potem, ki sam vzpon v bistvu obremenijo, pa ne mislim z negativne strani. Če se pol leta ukvarjaš z eno odpravo, je vzpon drugačen, kot če samo prideš, se privežeš in plezaš.

Kaj pa težavnost plezanja, je primerljiva?

To pa je. Mislim, da je bilo tehnično na Čomolariju še težje.

Znano je tvoje stališče o nesmiselnosti tekmovanja v alpinizmu. Ali se ti ne zdi, da so nagrade za mlade alpiniste vseeno neka spodbuda?

Mislim, da. Vprašanje pa je, kako mladi razumejo nagrade. Lahko kar naenkrat mislijo, da so boljši, kot so v resnici. Po vseh teh letih je zame lestvica težavnosti enostavna, štiristopenjska: lahko, težko, z več treninga

⁹ Andrej Štremfelj.

ali v boljših razmerah bi verjetno še šlo in zame vsekakor pretežko. (*smeh*)

Kje so meje alpinizma? Ali sploh so?

Vedno bolj vidim, da jih ni. Smeri, za katere sem mislil, da jih ni možno preplezati, so zdaj že preplezane. Danes vidim smeri, ki jih jaz ne bom preplezal, jih bo pa tisti, ki bo treniral. Za njim pa bodo prišli spet drugi, ki bodo imeli še boljše pogoje. Poglej, kaj počnejo v športnem plezanju, to je bilo včasih nepredstavljivo! Alpinizem gre v podobno smer, vendar to ne bo nikoli masovni šport.

Greš kdaj še plezat s kakim Kamničanom?

Grem, če reče in če ima idejo.

Jaz ti rečem ...

(*smeh*) Za zmeniti se je. Problem je pogosto v tem, da sem gorski vodnik in lepe dneve razporedim za vodenje, potem je tu še družina ... Grem z veseljem, nerad pa plezam z ljudmi, ki nimajo idej, kam bi šli.

Bi te, na primer, zanimal normalni pristop na osemtisočak? Bi ga vodil?

Težko rečem, ne vem, kaj me bo zanimalo čez pet let. Plezanje samo kot tako me zelo zanima. Rad bi se še enkrat preizkusil športnoplezalno, da bi videl, do kod pridem.

Kako si se našel v vlogi gorskega vodnika?

Vodništvo mi je všeč, ker komu pomagaš doživeti nekaj, česar sam sicer ne more. Vodnik je dober, če si pridobi toliko zaupanja, da gostu izbere cilj, kar je še dodatna odgovornost. Izziv vodništva je, da gre gost domov bolj navdušen, kot je bil na začetku, in da se od vodnika tudi nekaj nauči, ne samo, da dobi "žig". Pro-

blem je, ko dobiš nekoga, ki je ozko trofejno usmerjen, ki ga zanima samo vrh in ga je težko zadovoljiti, sploh, če je slabše vreme. Takega na vrhu hitro mine navdušenje in že je v mislih drugje. Človeška komponenta je pri vodništvu še pomembnejša kot pri alpinizmu.

Veliko predavaš po svetu. Je to zate naporno? Imaš zato boljši stik s svetovnim alpinizmom?

Je odgovornost, ker nobenega predavanja ne naredim "kar tako". Predstavitel mi mora biti všeč, nerad kažem iste slike dvakrat. Na vsak način pa je to tudi dobra priložnost, da koga srečaš – osebno pa tudi nazorsko.

Kaj ti pomeni fotografija? Je alpinistična fotografija tudi pomembna?

Na začetku so mi bile vse slike pomembne, zdaj pa mi jih je z ene odprave zares všeč le nekaj. Na odpravah fotografiram zase kot za dnevniški zapis. Ko potem gledam slike, se spominjam, to je torej moj intimni zapis. Nekateri pa pišejo dnevnik.

Si kdaj razmišljal o svoji knjigi?

Sem. Prejel sem že dve ponudbi od tujih založnikov, pa se nisem odločil za izdajo. Mislim, da nimam talenta za sproščeno pisanje. Sem prevelik perfekcionista in vsako besedno petkrat obrnem, kar je zame muka. Če bi se lotil knjige zdaj, bi bila zagotovo "slikanica", fotografije bi imele vsaj toliko teže kot besedilo, ker se tako lažje izražam. Morda pa bi šel v knjigo v obliki pogovora.

Tole obogativa, pa bo ...

Ampak vprašanja bi morala biti povezana. Pa za tak intervju bi moral raziskovati, kopati vame, kar pa je težko in bi trajalo ...

Seveda, razumljivo, ideja pač ... ◉

*Plezalski del ekipe (od leve):
Marko, Boris, Rok, Luka in
Steve. V bazi je bil z nami še
zdravnik Scott Boughton.*

FOTO: MARKO PREZELJ